

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Ktere ameriške trte so po sedanjih izkušnjah še najbolj pripravne za podloge?

(Posnetek govora g. A. Wutscher-ja iz Brezovice na občnem zboru c. kr. kmetijske družbe v Novem mestu.)

Po sedanjih izkušnjah se razne vrste riparije in rupestris najbolj upirajo trtni uši, a le v zemlji, katera je za nje pripravna. Pri nas je največ apnene zemlje, za katero je najtežje izbirati prave ameriške trte. Gledé riparije sovaž (malolistnata) pravi, da prenaša najbujše mraze in da raste povsod, le v apneni zemlji in v preveč suhih legah ne. Cepljena riparija sovaž se močno odebeli na cepljenem mestu, kar ni dobro. Riparija portalis kaže v tem oziru ugodnejše lastnosti, sicer pa tudi močnejše raste, več rodi če je cepljena, in prenaša tudi bolj apneno zemljo (10 do 25% apna) kakor riparija sovaž. Iz tega vzroka ji je pri nas povsod dati prednost pred riparijo sovaž. Prve slabe iskušnje s cepljenimi trtami so na Francozkem najbolj pripisovali ripariji sovaž, slabemu obdelovanju in neprikladni zem-

lji. Ko so prve cepljenke na Francozkem zaradi nepripravne zemlje posahnile, poprijeli so se Francozi trte rupestris. Ta trta raste tudi v slabših, suhih legah in v močno apneni (25 do 60%) zemlji. Posebno se hvali rupestris montikola, ki prenaša tudi do 60% apna v zemlji. Lesno cepljenje se pri njej nekoliko teže sponaša kakor pri ripariji portalis, toda kar se prime, daje močne in rodovitne trte. Posebno dobra je rupestris za zeleno cepljenje. Ugodno je tudi to pri rupestris, ker spomladi pozneje ozeleni. Saditi jo je pa le v višje in bolj suhe lege. V nizkih, mokrih legah jo napada črni palež ali koze. Gledé solonis omenja, da je pripravna za vlažne lege in ilovnato zemljo, kjer prenaša še do 30% apna. Občutljiva pa je proti črnemu paležu, kterege se varujemo z mazanjem starega lesa s 50% raztopino zelene galice in pa s škropljenjem v poletnem času s 5% raztopino zelene galice. Slaba lastnost pri njej je tudi to, da se ključi slabo okoreninijo in da se s cepiči teže prime kakor rupestris. Omenjal je tudi trto berlandieri, o kateri pravi da je podobnih lastnosti kakor rupestris; posebno se

PODLISTEK.

Tvoji otroci ti bodo povračali, kar si meni storil.

Janez Klin, mladi mizarški mojster, je obhajal svojo poroko. Veličastna je bila svatovščina. Vse je plavalo v radosti in veselju. V celi veliki družbi je bila samo ena oseba, ki se ni mogla veseliti, britka žalost je razglodavala njeno dušo. Ta je bila mati ženinova. Njen mož je bil tudi mizarški mojster, kterege je bila nemila osoda pripravila ob vse njegovo premoženje. Po njegovi smrti je obračala vso svojo ljubezen na svojega edinega sina. Hrabro se je borila s pomanjkanjem, in s krvavimi žulji je bila večkrat pridobljena tista boljša hrana in lepša obleka, ki jo je vedno dobival mali Janezek.

Žena si je skrbno prizadevala, da bi bil sin dobro odgojen, da bi postal pošten rokodelec. Kakor njegov pokojni oče, izučil se je tudi on

mizarstva, in bil je zares delavec, da ga je vse čislalo. V svoji lahkomišljenosti je sicer včasih razžalil svojo predobro mater, pa, če se je potem le skesano nazaj povrnil, zlato materino srce je precej pozabilo vse krivice.

Zdaj pa ji je naredil sè svojo ženitvijo tako žalost, kakoršne dotlej še ni doživela. Ona, prava poštenakinja po starem kopitu, morala je gledati, kako je njegovega Janeza v svoje mreže zamotala oseba, ktera nikakor ni bila na dobrem glasu. Ni se dal pregovoriti. In tako sedi zdaj med svati za mizo stara vdova, polna žalostnih in otožnih misli zastran svoje in svojega sina prihodnosti.

Zenitovanje je minilo, pa le prezgodaj je morala stara žena skušati, kako se je začelo izpolnjevati, česar se je bala. Bila je v hiši kakor dekla, ki ne more z ničemur vstreči svoji gosposinji. Mladi gospodar te neprestane napetosti ali ni videl, ali ni hotel videti. Kadar pa je le moral kaj opaziti, takrat ni nikoli prašal, ktera

hvali na Francozskem za močno apnene zemlje. Za naše razmere je premalo izkušena. V občje je priporočal velikolistnate vrste ameriških trt. Glede zemlje je rekel, da je rdeča ali rjava zemlja, ki prepušča vodo in je globoka, pripravna za ameriško trto. Mokre lege pa je treba osušiti za te trte. Vinogradnikom, ki ne poznajo pripravnih trt za svojo zemljo, je priporočal saditi nekoliko portalis, rupestris montikola in solonis. Ktera teh trt bo najbolj rastla, tisto naj pomnožuje. Proti koncu svojega govora je povdarjal, da bodo vinogradi, zasajeni z ameriškimi cepljenkami, še enkrat toliko rodili kakor stari vinogradi, a treba jih bode seveda dobro gnojiti. Francozi imajo sedaj že 24 let stare nasade z ameriškimi cepljenkami in pravijo, da bi ne bili nikoli domačih trt sadili, ko bi bili prej vedeli, da ameriške cepljenje tako močno rodijo. Končno je predlagal, naj se za podloge jemljejo riparija portalis, rupestris montikola in solonis, vsako seveda v taki zemlji in legi, ki je za njo pripravna, kdor bi ne znal zbirati prave podloge, naj sadi za skušnjo vse tri vrste in naj pomnožuje tisto, ktera se najbolje sponaša. Nasvet gosp. A. Wutscher-ja se je sprejel soglasno.

Slavnostni govor ob stopetdesetletnici novomeške gimnazije.

Častita gospôda! Dandanes, ko se praznujejo petindvajsetletnice, desetletnice in petletnice, ne sme se zameriti novomeški gimnaziji, da se spomni stopetdesetletnice svojega obstanka ter prišteje svojo ustanovitev važnejšim dogodkom novomeške zgodovine.

ima prav, ampak brez premiselka je vselej le z ženo potegnil.

Bridki dnevi so bili to za staro. Groza jo je obhajala, kadar je premišljevala, kako da mora v tako žalostnih razmerah preživeti svoje stare dni. Ni se zboljšalo ampak poslabšalo, in v kratkem je prišlo do tega, da je živela za Klina samo še njegova žena, na staro mater pa je popolnoma pozabil

Dogodi se pa nekaj, kar jih do dobrega razdvoji. Mlada gospodinja je pri ognjišču in kuha nekaj nad špiritom, stara pa stoji poleg nje. Po nerodnosti se prevrne posoda s špiritom in vname se gospodinjinina obleka. Strahu zakriči in omedli. Hitro ji strga tašča goreči predpasnik z života, da ni bilo večje škode. Krik žene je privabil še moža, in ko je videl, kaj da se je zgodilo, obsiplje ubogo mater z najostudnejšimi psovki, ker po njegovi misli more biti vsega tega kriva le ona.

Gospodinja se kmalu zopet zave, pa hudobna kakor je bila, potegnila je sè svojim možem proti

Pred 31 leti se je obhajala petstoletnica, odkar je ustanovil naše mesto duhoviti in podjetni Habsburžan Rudolf IV., oni ponosni vojvoda, ki je pridobil habsburški rodovini Tirolsko in z dednimi pogodbami, sklenjenimi s českim in z ogrskim kraljem, zasnoval načrt velemoči avstrijski; oni knez utemeljitelj, ki je z ustanovitvijo dunajskega vseučilišča povzdignil stolno svoje mesto v samostojno kulturno središče svoje države. Ta genijalni vladar je postavil na strmi breg zelene Krke Novo mesto kot trdnjavo v obrambo avstrijskih dežel. In ni se izneverilo mesto svojemu namenu. Nad dvesto let so se razbijali ob trdnem njegovem zidovji in ob srčnosti njegovih prebivalcev grozni navali divjih Turkov. To je bila slavna dôba starih Novomeščanov, ko so z zmagovito hrabrostjo branili domačo deželo, branili ob enem avstrijsko državo in z avstrijsko državo vred krščansko vero.

Ko pa se je pomaknila brambna meja niže proti jugu in sezidal se krog leta 1580 kot mejna trdnjava Karlovec, izgubilo je mesto važni svoj pomen, jelo je hirati in propadati.

Toda propadlo ni. Preteklo ni še dvakrat dvesto let in zasedla je cesarski prestol l. 1740 vredna naslednica genijalnega Rudolfa utemeljitelja, slavna cesarica Marija Terezija. Viharen je bil začetek njenega vladanja. Mogočnim sosedom, ki so stavili silo nad pravico, se je zazdelo, da se jim ponuja sedaj, ko ženska na prestolu ne bode mogla braniti svojih pravic, ugodna prilika, da se okoristijo ter si razdele našo državo. — Britko so se varali. Trden ščit je bila veliki vladarici pravica in oster meč v spretni roki ljubezen narodov. Odbila je srečno sovražne napade, in mogočnejša se je vzdignila iz nevihte naša Avstrija. Ko pa

tašči. Ta se v začetku zagovarja nekoliko časa; ko pa vidi, da je vse zastoj in da Janez prihaja čedalje sirovejši, vstopi se kar tik pred razbrzdane sina — solze ji zalivajo oči — ter reče z odločnim glasom:

„Janez, tvoja želja naj se izpolni! Grem od hiše in ne boš me videl nikdar več. Prišel pa bo čas, ko se boš kesal, da si tako ravnal sè svojo materjo, in tvoji otroci ti bodo povračali, kar si meni storil.“

Žena se obrne in se več ne vrne.

Nekaj tednov potem umrje zavržena mati v bolnišnici. Na smrtni postelji so bile pri njej samo pobožne postrežnice bolnikov, njenega sina pa ni bilo blizu.

Ni bilo dolgo, in mizarski mojster je postal oče čvrstega dečka. Neizmerno ga je bil vesel, posebno ker je dete krepko rastlo. Mali France je bil že v šestem mesecu, pa dasiravno je bil po telesu prav lepo izraščjen, po duhu vendar ni bilo poznati nikakoršnega napredka. Dete se ni

si je bila cesarica utrdila prestol in priborila mir, obrnila je vso skrb v povzdigo blagostanja svojih podložnikov. Lajšala jim je bremena, pospeševala poljedelstvo, obrt in kupčijo, ustanavljala koristne zavode, ki se še dandanes ponašajo z njenim imenom, z vsakovrstnimi šolami prepregla vso državo ter jo preustrojila tako, da se imenuje po pravici druga njena utemeljiteljica.

In žarek cesaričine milosti je obsijal tudi Novo mesto. Kakor si ga je bil vojvoda Rudolf izbral za središče deželne obrambe proti sovražnikom, tako ga je povzdignila slavna njegova naslednica v kulturno središče dolenske strani, ko je ustanovila pred 150 leti novomeško gimnazijo.

3. novembra 1746. leta se je odprl šestrazredni zavod v sprednjem jednonadstropnem delu današnjega poslopja. Dogodkov te šole, ki je štela od leta 1776 do 1811 po pet razredov, v burni dobi leta 1811 in 1812 se skrčila na dva, potem zopet zrasla na tri, štiri, leta 1816 se spopolnila na pet, leta 1820 na šest in leta 1854 na osem razredov, ne bodem opisoval. Izročila se je bila na novo ustanovljena gimnazija skrbnim rokam očetov frančiškanov, ki so jo požrtvovalno, malo da ne brezplačno vodili nad 120 let, do leta 1870, ter vzgojili premnogo mož, zaslužnih za domačo deželo in za avstrijsko državo. (Konec prihodnjic.)

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

V našem državnem zboru so nekateri poslanci, vzlasti dr. L u e g e r, ostro napadali ogersko vlado zaradi tamošnjih zadnjih volitev v državni zbor. Zato so se mažarski listi jeze penili. Jezili so se zlasti na avstrijskega ministerskega predsed-

nikdar nasmejalo; če ga je kdo prijazno poklical, ni se zmenilo za sladke besede, in razun joka ni bilo slišati glasu iz njegovih ust. Ko je bil deček leto star, ni bilo več dvomiti, da je bil slaboumen in gluhi in nem. Oh, kako so bili stariši tega žalostni, zlasti ker je bilo to njihovo edino dete. Naj se je njihova obrt tudi še tako lepo razvijala, to ni moglo zaceliti njihove notranje rane. Koliko dolzih noči je prečul mladi mizar; kolikokrat mu je prihajalo na misel, da je vse to le zaslužena kazen za njegovo grdo obnašanje proti materi.

Dosegel je mali France peto leto svoje dobe. Neke nedelje dopoldne se odpravijo njegovi stariši od hiše. Ko se proti poldnevu domu vračajo, prihajajo jim že sosedje naproti in poročajo, da se je v Klinovi delalnici ogenj vnel. Mizar pride do svojega doma, in glej, v malo urah je postal berač. Vse je vničil nenasitljiv ogenj. In kako je nastal požar? Slaboumni deček je našel žve-

nika grofa B a d e n i - j a, ki jih je premalo zagovarjal. No sedaj se je njihova jeza že ohladila. Kaj pak hočejo, ko vidijo, da nič ne opravijo! V državnem zboru sedaj razpravljajo o uravnavi uradniških plač. Ne da se tajiti, da uradniki zlasti nižjih razredov ne stojijo tako sijajno temveč jim v dnašnjih razmerah gre večkrat tesno. Uradnik, ki zvesto izpolnjuje svoje dolžnosti, ima tudi pravico pričakovati, da ima z ozirom na svojo službo tudi še malo več, kakor mu je ravno neobhodno potrebno za življenje. Ona plača, kakor je bila uravnana l. 1870., ni več za naše dni in za našo čemdalje večjo ceno živil. To in jednako so povdarjali uradniki v zadnjih letih večkrat v mnogih prošnjah, ki so jih pošiljali vladi in državnemu zboru. Sedaj se gre res v državnem zboru za uravnavo, to je za zboljšanje njih stanja. Bog ve, da mi vsem potrebnim iz srca privoščimo vse potrebno. Zlasti nižjim uradnikom želimo kaj poboljška. Ko bi bilo le denarja kaj! Ali kaj ko vlada toži, da ga nima. Kmet pa še bolj, ker mora čemdalje več davka dajati. Pri sedaj se vršiči uravnavi po pravici govore nekateri poslanci, da se je treba ozirati tudi na one, ki plačujejo davke, in ne samo na one, ki živijo od davkov. Kmet je še zmiraj največji revež.

Veleč. gosp. monsig. dr. M a h n i č, profesor bogoslovja v Gorici, urednik „Rimskega Katolika,“ je imenovan za škofa krškega, (na otok Krk, Veglia.) Vsakega katoliškega Slovenca mora razveseliti to imenovanje. Saj sedaj so se z najvišje strani tako lepo priznale velike zasluge Mahničeve za razvoj katoliškega javnega življenja med Slovenci.

Ogerski državni zbor se je otvoril pretečeno sredo dopoldne s prestolnim govorom. — Ogerska

plenke in zakuril v delalnici, kjer so bili nakupičeni odpadki skoplanja. Švigajoči plamen je bil malemu jako všeč, zato je vedno dokladal na ogenj, dokler ni slednjič malega požigalca samega zgrabil in ga kaznoval, ker se je tako lahkomišljeno igral ž njim.

Klin je spoznal v svoji nesreči prst božji. „Tvoji otroci ti bodo povračali, kar si meni storil“, tako je rekla njegova priletna mati ob ločitvi, in danes se v drugič izpolnjujejo njene besede.

Zivo občuti Klin svojo osodo, milo obžaljuje svojo pregreho, ali prepozno je. Postal je spet rokodelski pomočnik, na noge pa si ni mogel več pomagati. V siromašnici je končal svoje spokorno življenje.

Materni blagoslov ga je storil premožnega, grdo obnašanje proti materi pa ga je spravilo na beraško palico.

„ljudska stranka“ je hotela, kakor poročajo listi, poslati k cesarju veliko deputacijo, ki naj bi se cesarju pritožila zaradi protizakonitemu postopanju ogerske vlade pri zadnjih volitvah v državni zbor. Pa cesar — pravijo, ni hotel sprejeti deputacije. Če je to res, je seveda to preprečila Banffyjeva vlada, ki si ne želi, da bi vladar kaj več zvedel, kakor kar mu ona pripoveduje. Pa ljudstvo si ne bo na večne čase dalo mašiti ust.

Kaj je novega po širokem svetu?

Nemška vlada je odgovorila v državnem zboru zastran tajne „nemško-ruske“ zveze. Seveda njen odgovor ne pojasni dosti Bismarckovih odkritij. Vlada je odklonila kaj natančnejšega povedati o tej tajni zvezi. Le to je povdarjala, da če prav one zveze sedaj ni več, vendar vlada še prav prijateljsko razmerje med Nemčijo in Rusijo; in ona zveza tudi ni bila nič škodljiva ali protivna „trozvezi“, ker je še pospeševala mir. — Po starem lisjaku Bismarku pa je marsikatera padla tisti dan v državnem zboru in pade marsikatera še vedno v listih. Bismarck je pač največ sam sebi škodoval z onim odkritjem. Odkril je samega sebe le še bolj. Prav, da bo svet, vzlasti Avstrija spoznala, kakšen je bil ta mož, ki se je hlinil takega prijatelja Avstriji.

Ruski car sedi zdaj zopet doma v kožuh zavrit pri peči pa premišlja, — saj mislimo si lahko tako — kaj je doživel letos na svojem potovanju po evropskih dvorih ter dela načrte za prihodnost. Da bi le kaj dobrih načrtov naredil glede ubogih Armencev, ki tolikanj še vedno trpe pod Turkom. Saj to je znano, da v Turškem vprašanju ima prvo besedo Rus. Njegovemu načrtu se bodo tudi Francozi precej pridružili. Pa bi se dalo kaj doseči.

Turki bi radi dobili kaj denarja na posodo, ker njih državne blagajne so prazne. Rothschild in tovariši pa jim več ne upajo. K večjemu če bi jim kdo dal poroštvo, da bodo nazaj dobili svoj denar in velike obresti. Ali kdo jim bo za poroka? Francozki židovski milijonarji, ki bi radi še delali dobiček, so se obrnili na Rusa. Ali ta neče sprejeti tako nevarne vloge: biti porok za Turka, ki je že do vratu v dolgeh.

Italijani so slednjič vendar le sklenili mir z abesinskim kraljem Menelikom. Laški listi pravijo, da je ta mir za Italijane „časten“. No, tak mir, katerega pogodbe narekuje zmagalec, je navadno presneto malo „časten“ za zmaganca. Častno in pošteno za italijansko vlado je jedino to, da je vendar enkrat izpoznala, kako je nespametno na ptujem zapravljati prav po nepotrebem toliko denarja in — krvi človeške. Laško ljudstvo je veselo tega miru, ker bodo njih ujetniki sedaj oproščeni in se vrnili domov. Oprostil bi jih bil

Menelik že prej, kakor je sporočil papežu, ko bi italijanska vlada ne bila še v zadnjem času tako rula proti Abesincem.

Piše se nam:

Iz Novega mesta. — Z daljšimi večeri so se začele zopet različne veselice. — Najzanimivša brez dvoma je bila 18. novembra dijaška akademija, katero smo bili vže v zadnjem listu naznanili. Gotovo so dijaki z vsemi svojimi točkami poslavlili stopetdesetletni obstoj naše gimnazije tako, da smiemo biti vsi zadovoljni.

„Kat. družba rokodelskih pomočnikov“ pa je napravila 22. nov. v svojih prostorih prav mično veselico z igrokazom „Vsak po svoje“, z burko „Srečen konec“ pa s tombolo. Občinstva, zlasti iz obrtniškega stanu je bilo jako veliko. Z igranjem je bilo vse zadovoljno, o čemur je pričala splošna pohvala, ki se je dajala igralcem. G. Jakše je storil tudi v vsem svojo dolžnost kot dober gostilničar; tombola, pri kateri je bilo živahno gibanje, ni mogla osrečiti vseh, da-si je dala dokaj lepih, nekaj prav lepih dobitkov. Veselica pa je prinesla društvu lepo svoto čistega dobička, ki je hiši letos radi različnih izvanrednih stroškov jako potreben.

Povem še, da se snuje društvo „Katoliško društvo za mladeniče“, ki ima namen skrbeti zlasti za rokodelske vajence, da ostanejo pošteni mladeniči in kot pomočniki vrli člani zgoraj imenovanega društva. Prepričani smo, da bode društvo v veliko korist učencem, „kat. rokodelsk. društvu“ in sploh občinstvu.

Prihodnjo veselico namerava napraviti po obširnem vspredu „katol. društvo rokodelskih pomočnikov“ sv. treh kraljev dan 1. 1897, ko bode obhajalo svoj desetletni obstoj.

Adlešiči 23. nov. t. l. — Meseca majnika sem Vam poročal, da smo dobili v našo farno cerkev lepe in prav dobre orglje, in zopet danes si štejem v prijetno dolžnost, naznaniti o lepej slovesnosti, katero smo pretečeno nedeljo 22. novembra obhajali.

Ta dan so namreč blagoslovili gosp. župnik med pokanjem topičev in zvonjenjem v navzočnosti nenavadno velike množice ljudi lepo sliko matere božje, ki bo kinčala veliki oltar v adventu in pri šmarnicah meseca majnika. Izgotovil je sliko mojster gosp. S. Ogrin iz Vrhnike. Stroške so nabrali v malih mesecih naš, za božjo čast vneti gosp. župnik od samih milodarov. Nikogar nič ne boli, vse je prostovoljno in kakor so gosp. župnik v propovedi omenili „Marija si je sliko sama kupila“. Darovali so domačini, dobrotniki iz sosednih župnij in domači in ptuji v daljni Ameriki, za kar naj jim bo tu vsem skup najtoplejša hvala izrečena. Upajmo pa tudi, da nas prečista devica ne bo pozabila in nam v naši potrebi, ako se njej priporočimo, milostljivo priprošnico skazala. —

Kdor je našo cerkev videl pred dvanajstimi leti in si jo zdaj ogleda, bo gotovo strmel. Kaj zamore za svojo farno skrben župnik doseči, imamo tu lep izgled. Bog ga nam ohrani še mnogo let! —

Letina je pri nas tako srednja. Zrna še precej, debelača se je tudi dobro obnesla; krompirja po hribih več v nižavi zaradi moče manj, krme pa pri nas ni tako nikoli preobiló. Črešenj, jabolk in sliv ali češpelj še precej, hrušek prav malo. Trta, kar je še zdrave, je spomladi dobro kazala, a strupena rosa in preobilná moča sti mnogo škode povzročili. —

Domače vesti.

(Duhovske premembe.) Kanonično instalirani so p. t. gosp.: Alojzij Pehani za faro Knežak, Val. Bergant za Mirno peč, Franc Dolinar, za Ribnico. Podeljena je p. t. gosp.: Franc Lavrič-u fara Brusnice, Jožef Lavtižar-ju fara Radeče, Lovro Gantar-ju fara Vrhnika. V pokoj stopi župnik pri sv. Heleni, preč. gosp. Franc Stupica. Prestavljeni so p. t. gosp. kaplani: Franc Dimnik iz Leskovca v Trebelno, Rafael Winkler iz Mirne v Leskovec, Josip Mencinger iz Trebelnega na Mirno, Viktor Steska iz Kočevja k sv. Jakobu v Ljubljano, Franc Finžgar iz Jesenic v Kočevje.

(† Umrli) je minoli teden preč. gosp. Franc Stamcar, umirovljeni župnik, 55 let star. Služboval je zadnji čas v Poljanšici poleg Toplic, in bil v pokoju sedaj Podgabrom. Naj v miru počiva!

(Zaradi mnogih dobrot in zaslug) se je v občinski seji trga Mokronog blagorodna gospa Jozefina Hočevnar iz Krškega, katera ima tudi tukaj svoja posestva, enoglasno izvolila za častno občanko. Blagovolila pa je tudi tržki župni cerkvi sv. Egidija, podeliti velikodušen dar 2000 gld. za nove orglje. Diplomso so ji izročili gg. Ant. Majcen župan, J. Povše cerkveni kjučar in župnik J. Virant.

(Občni zbor.) „Narodna čitalnica“ novomeška in „Dolenjsko pevsko društvo“ priredi letošnji redni občni zbor v soboto 12. decembra v čitalničnih prostorih, in sicer, „Dol. pevsko društvo“ ob polu 8. uri, „Narodna čitalnica“ pa ob 8. uri. Odbora izrekujeta željo prav obilne vdeležitve.

(V kmetijski bralnici) v Novem mestu bil je zadnje nedeljo 29. novembra t. l. poduk o pregledovanji zemljarinskega katastra, pri kateri priliki se je dalo gospodarjem vsa potrebna razjasnila. Prihodnje nedeljo t. j. 6. decembra se bo ravno tam podučevalo, na kaj je gledati našim gospodarjem, da se ovarujejo prašičje kuge in kako se je v slučaju te nevarne bolezni ravnati. V nedeljo dné 13. decembra bo v bralnici razgovor o tem, kako bi se dala pospeševati vinska kupčija v novomeškem okraju, s posebnim ozirom na male posestnike. Vabimo vse gospodarje, da se pridno udeležujejo poduka in da pridno zahajajo v bralnico. Z veseljem moramo poročati, da se je zadnjikrat sešlo veliko gospodarjev in da zahajajo v njo s posebnim zanimanjem vsi tisti gospodarji, ki so jo že v prešnjih letih radi obiskovali.

(Koncert v korist dijaškemu podpor-nemu društvu) vršil se je 18. novembra v „Narodnem domu.“ Obširni prostori bili so vsi napolnjeni, ker so ti koncerti od prej na dobrem glasu, letos pa se je vrhu tega še praznovala 150letnica, o kateri smo že v zadnjem listu povedali. V krasnem govoru, kterege v podlistku prinašamo, razvil je g. ravnatelj sliko spočetka in razvijanja gimnazije do sedanje dobe, namen in potrebo klasične vede v šolah itd. Nadalje se je vrstilo petje, z občudovanja vredno preciznostjo, isto tako deklamacije s finim sočutnim predavanjem, kar je zbrano občinstvo do cela zadovoljilo. Dramatična bajka Nenavaden strah pa je provzročila dosti smeha. Obilo in odlično občinstvo je bil dokaz, da je tudi dijaško podporno društvo v gmotnem obziru popolnoma doseglo svoj namen.

(V kočevskem mestu) so minoli teden slovesno otvorili vodovod in tudi električno razsvetljavo. Oboje naprave so se prav dobro in v občo zadovolj-

nost izvršile. Da bi že skoro tudi v našem mestu vodovod dobili, kterege smo tako silno potrebni.

(Izvestja muzejskega društva) prineso vedno mnogo zanimivega iz kranjske zgodovine. V 5. sešitku nahajamo iz peresa gosp. Verhovnik-a naslednje: Plače poslov l. 1758. — Dobovski župnik Filip Jakob Čebul je dajal v naslovu omenjenega leta svojemu oskrbniku (Ambtmon) po 13 gld. dež. velj. v denarjih, vrh tega pa vsak teden po 4 funte kruha ali mesto tega po 4 gld. na leto, 2 hodnični srajci ali 1 gld. 20 kr.; jedno pražno srajco ali 1 gl.; jeden par novih škorenj, dva poddela za škornje, sukanec in plačilo za delo ali pa vkupe za obutev 5 gld. — Veliki hlapec je dobival po 10 gld. na leto v gotovini, za pridav pa prav toliko, kolikor oskrbnik in še dva para črnih prtenih hlač. — Drugi hlapec je imel 7 gld. plače. — Kravar je dobival za suknjo in klobuk 6 gld.; poleg teh novcev po 4 funte kruha na teden ali pa 8 sedemnajstic (Siebzehner) 16 soldov na leto; nove škornje, jeden poddel, jedne podplate ali pa 4 gld. 5 kr.; dve hodnični srajci ali 1 gld. 20 kr. in dva para črnih prtenih hlač ali pa 1 gld. 20 kr. — Najmanjšega hlapca plača: 7 gld.; vsak teden 5 funtov kruha; vsako leto 2 srajci, dvoje črne prtene hlače, jeden par novih škorenj, jeden par poddelov, jeden par podplatov. — Kuharici Rozaliji je dajal župnik Čebul po 20 gld. na leto; kuhinjski dekli po 9 gld.; po 4 funte kruha na teden ali 9 sedemnajstic na leto, jeden par novih škorenj, jeden poddel, jeden par podplatov ali pa 4 gld. 5 kr. Mala dekla je služila po 7 gld. na leto, kruha in obuvala ni dobivala nič manj, kakor njena sosluzkinja, po vrhu pa še jeden hodnični zastor.

(Nesreča.) 18letni delavec v žagi g. Javor-nika v Soteski ponesrečil se je na ta način, da mu je spodrsnilo in je padajoč mahnil z obema rokama ob vrtečo se cirkularnico, katera mu je zdrobila skoraj vse prste na obeh rokah. Zapeljali so ga takoj v bolnišnico „Usmiljenih bratov v Kandiji.“

(Sadno drevje in ameriške trte) oddajala bo kmetijska podružnica novomeška tudi letos svojim članom. Vsak član dobi štiri visoke jablane ali hruške ali pa sto ukorenjenih trt Rupestris monticola ali Riparija Portalis. P. n. gg. člani naj blagovolé kmetijski podružnici na dopisnici ali pa ustno sporočiti, ali želé sadno drevje, ali trte, in sicer zadnji čas do 31. decembra t. l.

(Cerkvena glasba:) Naš marljivi skladatelj g. Ign. Hladnik je izdal zopet novo delo: „Gloria in excelsis Deo,“ tri Božične pesmi, za solospve, mešan zbor in orglje, ter „Offertorije“ za sv. Dan, praznik sv. Štefana, novoletno in sv. 3 Kralje. Delo se dobi v Kat. Bukvarni v Ljubljani, pri J. Krajcu v Novem mestu in pri skladatelju, po 50 kr.

(Nove knjige:) V zalogi M. Gerber-ja v Ljubljani, so nove lepe knjige na svitlo prišle z naslovom: „Gospod usliši mojo molitev.“ Iz potrjenih bukev „Sveta ura,“ spisal Janez Volčič. Tiskane so z lepimi prav velikimi črkami, kar bo posebno starejšim ljudem dobro vstreglo. Cena v usnje vezani knjigi 1 gld., z zlato obrezo 1 gld. 30 kr., po pošti 10 kr. več. Dobe se tudi v Krajčevih bukvarni v Novem mestu. — Ravno tam je izšla knjiga: „Narodne pripovedke.“ Zapisal Dominikus, cena 20 kr. — „Je zmota kratka — dolg je kes.“ Iz nesrečnikovega dnevnika, slovenskemu ljudstvu v pouk priobčil F. Prlek. Ta 63 strani obsegajoča knjiga, prišla je na svitlo v tiskarni

Dolenc v Trstu. Cena ji je 15 kr. Popisano je življenje v ječah, po zapiskih nesrečneža, kateri se je za svoj pregrešek pokoril v ječi.

(Častnim občanom) je imenovala občina Črmošnjice, zaradi mnogih zaslug preblagorod. gosp. pl. Vesteneka, c. kr. okr. glavarja, in preč. gosp. dekana, Lovro Gantarja.

(Nov krassen oltar) za mestno cerkev v Velikovcu, izdelal je iz kamena naš rojak, akademični podobar gosp. Alojzij Progar v Celovcu. Dopisovalec v koroškem „Miru“ po pravici trdi, da je mojstersko delo, kakoršnega na Koroškem ni več najti. V njegovem atelijeju je sedaj tudi v delu kamnita podoba misijonarja Friderik Baraga, o kateri še ob svojem času kaj povemo.

(V Ljubljani) so slovesno otvorili novo poštno in brzojavno poslopje. — Nadvojvoda Evgen je bil zadnjič v Ljubljani ogledat si poslopja nemškega reda, Obiskal je tudi Kamnik in v Ljubljani slovensko gledališče.

Razne vesti.

* (Ob katerem času dneva umrje največ ljudi? S tem vprašanjem se je že več učenjakov pečalo, in so po mnogih opazovanjih našli, da jih največ umrje zjutraj med 4. in 10 uro. Tako so na Angleškem v mestu Glasgow našli mej 13.000 slučajev smrti največ takih med 4. in 10. uro. Dr. Schneider v Berlinu je naštel med 57.000 mrličev, največ slučajev med 4. in 8. uro. Berens v Filadelfiji pa največ mej 6. in 7. uro.

* (Zverine) še vedno mnogo ljudi pokončajo, posebno v vročih krajih, tam so kače silno nevarne. V indijski deželi Madras, so umorile zverine 277, kače pa 1646 ljudi. Se vé da je predrznost lovcev tudi mnogo kriva.

* (Uboge lastovnice.) Trije taljanski tičarji so tam nekje v Italiji, reče se v Montenegro. v enem dnevu v mreže polovili blizo 6 centov lastovk, ter mrtve v Genovo na trg poslali. Grdobe!

* (Dober dan gospod medved!) Iz Liberca na Češkem poročajo: Te dni sta došla v vas Ličkovo dva Bošnjaka z ukrotenimi medvedi. Zverine so kazale svoje umetnosti, plesale so, skakale so na povelje in drugo. Mej gledalci, ki so se radovedno zbrali krog medvedov, bil je tudi neki hlapec. Ta hlapec se je bahal, da se ne boji takega ukrotenega medveda in da pokaže svoj pogum, stopil je pred plesajočega velikega medveda, ga prijel za tace, jo potresel in rekel: „Dober dan, gospod medved!“ Ta prijaznost pa brzkone ni bila po volji medvedu, kajti čim je hlapec izustil porogljivi pozdrav, zasolil mu je medved zaušnico, da se je drzni hlapec okrvavljen in omedlel zavalil na tla. Lastnik medveda je urno priskočil, kajti moglo bi se dogoditi še večje zlo. Hlapec pa je imel na tej jedini medvedovi zaušnici več nego dovolj, kajti medved mu je bil s svojimi kremplji razstrgal lice. Hlapca so odpeljali v bližnje selo Lihéšic k zdravniku, ki ga je obvezal in poslal v bolnišnico, Lice mu ostane pohabljeno vse življenje, in ga bode vedno spominjalo na prijaznost medvedovo.

V Novo Mesto meseca oktobra vračujoča se pisma:

Badovinar Miroslav, Wien III. (rec.) — Bvezio Antonio, Seifinis — Brau Ivan, Ljubljana — Florjančič Franc, Zagreb — Golesch Thadäus, St. Pöl-

ten — Golob Anton, Montana — Golob Anton, Montana — Granda Terezija, Dol — Gudalj Johann, Orjen — Haluschih Ana, Laibach — Hrovatič Janez, Kutina (rec.) — Iljaš Jgnac, Seisenberg — Jakše Ivan, Ljubljana — Jurkowitsch Katarina, Herma-gor — Kalošek Franc, Kočevje — Klemenčič Nik, San Francisko — Klobčar Johann, Gastoville — Kobe Janez, New Jork — Krengl Robert, Wien — Majchen Johann, Meidling — Malij Anton. Peckville Pa — Negro Domenico, Reifnitz — Novak Anton, Harison Ivena — Papež Franc, Dolgoselo — Pirc Marjeta, Smarje — Sajovec Johan, Callumel (rec.) — Segar Martin, San Francisko — Toros Josef, Kostan-jouca — Wieder I., Buchhandlung, Berlin — Wuičič Paul, Melk — Žerjav, Rakek — Zorko Franc, München — in jedno pismo brez naslova.

Darovi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu:

Gosp. dr. Bergmann 3 gld., g. župnik M. Saje 2 gld. g. J. Stojnič 5 gld., g. Jos. Blatnik z Črmošnjic 1 gld. 20 kr. Živil so poslali: g. župnik Česenj repe in pšenice, g. Andree iz Kandije krompirja, g. grajščak Germ 5 vreč krompirja, g. župnik Schweiger pšenice.

Darovi za kapelico Božjega groba:

Gosp. Matija Novak z Grabrova 50 kr., preč. gosp. dekan Lovro Gantar 1 gld., gosp. vodja Rihard Dolenc iz Grma za eno okno lep zastor. Bog povrni!

Loterijske številke.

Gradec 14. novembra	12	23	73	54	85
Trst 20. "	3	58	9	31	47
Gradec 28. "	12	57	65	73	34

Štev. 13.621.

Oklic.

Dne 2. decembra 1896 in nadaljše dneve vsakokrat od 10. ure dopoldne naprej se bode vršila v Mirnipeči pri Novem mestu sodna javna

prostovoljna dražba

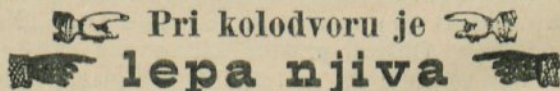
v zapuščino Jožefa Rus iz Mirnipeči spadajočih pre-mičnin (konj, goved, poljskih pridelkov, raznega hiš-nega in kmetijskega orodja).

Dražbenina se ima takoj plačati in blago takoj prevzeti.

C. kr. m. d. okrajno sodišče v Novem mestu, dne 19. novembra 1896.

(283)

Einspieler m. p.

 Pri kolodvoru je
lepa njiva

takoj na prodaj. — Več se izvé pri vredn. tega lista.

Občina Šmihel - Stopiče (272—2)

sprejme s prvim dnevom meseca decembra t. l.

občinskega slugo,

veščega slovenskega in nemškega jezika tudi v pisavi.

Mlin na tri tečaje,

s tremi orali zemlje, travnik, njiva in hosta, četrť ure od Brežic je na prodaj. Več se poizvé pri gospej Hotko v Brežicah.

(292—1)

Edikt.

C. kr. okrajno sodišče v Mokronogu naznanja, da se je na prošnjo Mice Pirner, Neže Pirner in Jožeta Pirner v Rogišču po Dr. K. Slanc v Rudolfovem dovolila

prostovoljna prodaja zemljišča

istih vlož. št. 16. k. obč. Dobrava, sodno na 3162 gl. cenjenega, in sicer da se bo prodajalo brez fundus instructus s pristavkom, da ostane brez ozira na kupno ceno intabuliranim upnikom zastavna pravica pridržana, ter doseza izvršitev te prodaje, določil za eden narok na 23. decembra 1896. pri tem sodišču ob 11—12 uri dopoldne, pri kateremu roku bo se to zemljišče za ceno 3162 gl. izklicalo, in se bo le za, ali nad to ceno največ ponujajočemu oddalo. Cenilni zapisnik ter zemljeknjižni izvleček leže pri tem sodišču kakor tudi licitacijski pogoji v navadnih uradnih urah na ugled.

C. kr. okr. sodišče v Mokronogu,
dné 16. novembra 1896. (291—1)

Mizarsko orodje

za enega mizarja ter čisto v dobrem stanju, večinoma iz Amerike prinešeno, brez stola (verštata), na prodaj je po jako nizki ceni pri

Veselu v Zamostecu pri Sodražici.

Njiva je na prodaj ali v najem pri mestnem znamenju (pildu.) — Več pové vredništvo tega lista.

Za gospodarstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu se išče:

Mladenča

14 do 16 let starega, katerega veseli, vrtnarstva se učiti. Biti mora krepak, slovenščine v govoru i pisavi popoluoma zmožen ter bistroumen. Uk na vrtu in v šoli traja tri leta. Plačila ne dobi vrtnarski učenec nič, pač pa hrano, stanovanje in perilo. Po triletnem uku in prestani preskušnji, dobi od vodstva spričalo o sposobnosti vrtnarskega pomočnika.

Hlapca za pri volah.

Plača 6 gl. na mesec. Nastop službe ob novem letu. Vodstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu,
dné 26. novembra 1896. (285—1)

Dimitrijo Stefanovič,

čevljarija in prodaja usnja v Nov. mestu uljudno naznanja, da se je preselil v lastno hišo na ljubljanski cesti nasproti c. kr. okr. glavarastvu.

Zahvaljuje se slavnemu občinstvu za dosežanje zaupanje ter se priporoča tudi v nadalje za obilna naročila. (288—1)

Izvrstno apno,

od zidarjev najbolj bvaljeno, se bo de prihodnjo spomlad zopet v Nemški vasi pri Trebnjem kuhalo in po najnižji ceni prodajalo. Da bi se vsakemu točno lahko postreglo, prosi se, naj se večja naročila še pred novim letom dpošljejo. Razpošljalo se bo de tudi po železnici po jako nizki ceni.

Se uljudno priporoča

Dragotin Novak,

(290—1) v Trebnjem.

Bukvovezna dela

napravi

lepo in točno po primerno nizki ceni

Krajčeva bukvoveznica v Novem mestu.

Mesečna soba s hrano

se odda takoj v najem. Več pové vredn. „Dol. Novic“.

50.000 ameriških trt

suho in zeleno cepljene (kraljevina, drob blina, črnina itd.), korenjakov, reznic (ključev) od R. portalis in Rupestris mont. po jako nizki ceni ter

1500 jabolčnih in hruškovih 3—4 letnih drevesc po 10—30 kr. komad oddaja

(274—2) **Janko Karlovšek,**
posestnik in trg. v Šmarjeti pri Nov. mestu.

Najcenejši nakup.

(289—1)

ZALOGA

nepremočljivih plaht

na meter

za pokrivanje komatov in vozov

v vsaki velikosti,

kakor tudi vsakovrstnega

manufakturnega blaga

po najnižji ceni pri

Jos. Ogoreutz v Nov. mestu.

Iz konkurzne mase

F. S. Murgelj,

manufakturno blago, prodaja se v Weissovi hiši poleg gostilne pri „Solncu“ v Novem mestu pod tovarniško ceno, na kar se posebno trgovce po deželi opozarja.

➔ V zalogi se nahaja veliko raznega sukna, vsake baže kote-nine, tiskanine in mnogo velicnih zimskih rut.

(254-4)

Pod tovarniško ceno!

Pod tovarniško ceno!

➔ V prodajalno z manufakturnim blagom sprejme se takoj

trgovski učenec,

ki ima veselje do trgovine ter je slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi zmožen.

(273-2)

Ana Božič, Novo mesto.

Josip Poula, kapelnik,

poučuje

(206-6)

gosli, violo, cello in bas.

Davorin Podlesnik,

trgovec v Radečah pri Zid. mostu
priporoča gg. čevljarjem

lepa kopita

vsake velikosti in vsake vrste iz znane Sevniške tovarne po jako nizki ceni.

➔ Naročila se iveršujejo po pošti oziroma po železnici.

(259-3)

Sedem njiv in dva travnika

je iz proste roke na prodaj pri Češči vasi. — Več se izv. v graščini Bajnof. (286-1)

OTTO JOSEPH,

urar v Novem mestu,

priporoča se slavnemu občinstvu

v popravo vsakojakih ur in „Spielwerkov“.

Dragocene ure, katere je neprijetno iz hiše pošiljati, pride tudi na dom popraviti. Ker ima dragocene mašine in najboljše orodje za urarje, se izučil v urarski šoli v Parizu, ter bil tudi voditelj v državni urarnici, torej najfinejše stvari brez truda izvrstno napravi. Gospodom urarjem napravi vsakovrstna k uram potrebna kolesa.

Po novem letu bo imel tudi zalogo raznovrstnih ur po najnižjih cenah.

Učenca

14 let starega, ki je izvršil vsaj štirirazredno ljudsko šolo; vsprejme takoj v prodajalnico z mešanim blagom.

lanko Puhek,

trgovec v Črnomlji.

(263-3)

FRANC MURN,

lectar in svečar v Kandiji pri Novem mestu
priporoča po jako nizki ceni

voščene sveče in zavitke

kakor tudi

izvrsten med,

(276-2)

katerega na drobno in debelo prodaja.

Kupuje tudi po najboljši ceni

rumen vosek in voščine